

О. П. Євсюков,
к. псих. н., докторант Навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.20.85

ПІДТРИМКА ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

O. Yevsyukov,
PhD in psychology, doctoral candidate of the Educational-scientific-production Centre,
National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

SUPPORT OF THE STATE SOCIAL AND ECONOMIC SECURITY IN GLOBALIZATION CONDITIONS

У статті досліджено особливості формування державної соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації. Виділено головні завдання посилення соціальної безпеки на середньо-строкову перспективу: підвищення матеріального добробуту громадян на основі реформ оплати праці, забезпечення соціальної захищеності та дотримання соціальних гарантій. Охарактеризовано механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації. Зазначено, що механізми забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації – це система організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання соціально-економічним загрозам. Підкреслено, що механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації повинен містити такі складові: об'єктивний і всебічний моніторинг економіки та суспільства; встановлення гранично допустимих значень соціально-економічних показників; діяльність держави щодо виявлення та попередження внутрішніх та зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці. Виокремлено напрями забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки. Підкреслено, що одним з напрямів забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки є створення системи гнучкого регулювання ринкової економіки. Звернено увагу на те, що розвиток державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки України повинні базуватися на вдосконаленні демографічної політики як однієї з ключових складових соціальної безпеки, а також на вдосконаленні інвестиційної політики як однієї провідних складових економічної безпеки.

Social security is the fundamental category of the world community, more important nowadays than traditional military, political, economic and other types of security. The property social distribution, rise in unemployment, sharp reduction of birth rate and average life expectancy in the country, deformation of demographic and social society composition, decrease in moral and creative potential, social conflicts, lack of the national idea create real threat for the social and economic security of Ukraine.

Economic security is defined by stable functioning of national economy, efficiency of development and functioning of industry, construction and agriculture, the largest economic complexes, their ability to resist to various threats, such as low efficiency of national economic activity, low rates of economic growth. Accordingly, support of necessary level of state social and economic security in is very urgent problem nowadays.

Recent research and publication analysis. The questions of the state ensuring of the social and economic security were investigated nowadays in works of many scientists.

However the features of maintenance of appropriate level of state social and economic security in globalization conditions still remain insufficiently researched.

Paper objective. The purpose of article is investigation of the support of the state social and economic security in globalization conditions.

Paper main body. The support of the state social and economic security in globalization conditions is investigated in the article.

In particular, the features of support of the state social and economic security in the globalization conditions are investigated. The mechanism of ensuring of the social and economic security of the country in globalization conditions is characterized. The directions of ensuring of the strategic interests of social and economic security are allocated.

Conclusions of the research.

The features of support of the state social and economic security in the globalization conditions are investigated in the article. The following main tasks of strengthening of the social security for the medium term are allocated: increase in well-being of citizens on the basis of labour payment reforms, ensuring of the social security and observance of the social guarantees. The mechanism of ensuring of the social and economic security of the country in globalization conditions is characterized. It is noted that the mechanism of ensuring of the social and economic security of the country in globalization conditions is the system of organizational and economic and legal measures for the social and economic threats' prevention. It is emphasized that the mechanism of ensuring of the social and economic security of the country in globalization conditions has to contain the following components: objective and comprehensive monitoring of economy and society; establishment of maximum permissible values of social and economic indexes; state activities for identification and prevention of internal and external social and economic security threats. The directions of ensuring of the strategic interests of social and economic security are allocated. It is emphasized that formation of the system of flexible regulation of market economy is one of the directions of ensuring of strategic interests of the social and economic security. The attention is paid to those fact that development of state mechanisms of ensuring of the social and economic security of Ukraine has to be based on improvement of population policy as one of the key components of social security and also on improvement of investment policy as one of the leading components of economic security.

Ключові слова: соціально-економічна безпека, держава, глобалізація, механізм, стратегія, соціальна політика.

Key words: social and economic security, state, globalization, mechanism, strategy, policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Соціальна безпека у теперішній час є фундаментальною категорією світової спільноти, більш важливою, ніж традиційні військові, політичні, економічні й інші види безпеки. Майнове розмежування суспільства, збільшення питомої ваги населення, що живе за межею бідності, зростання безробіття, різке скорочення народжуваності та середньої тривалості життя в країні, деформація демографічного та соціального складу суспільства, криза сім'ї, зниження

духовно-морального та творчого потенціалу, соціальні конфлікти, відсутність національної ідеї створюють реальну загрозу соціально-економічній безпеці України.

Економічна безпека визначається стабільним функціонуванням національної економіки, ефективністю розвитку та функціонування промисловості, будівництва і сільського господарства, найбільших народногосподарських комплексів, їх здатністю протистояти різним загрозам, таким, як низька ефективність господарської

діяльності на масштабі країни, низькі темпи економічного зростання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання державного забезпечення соціально-економічної безпеки висвітлювалися в нинішніх умовах у працях таких вчених: В. Артеменко [1], В. Воротін [2], Г. Пасемко [4] та ін.

Проте особливості підтримки належного рівня соціально-економічної безпеки в державі в умовах глобалізації все ще залишаються недостатньо дослідженими.

МЕТА СТАТТІ

Метою роботи є дослідження особливостей підтримки державної соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації.

Для досягнення поставленої мети в роботі є доцільними постановка та вирішення таких завдань:

- виділити головні завдання посилення соціальної безпеки на середньострокову перспективу;
- охарактеризувати механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації;
- виокремити напрями забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Головними завданнями посилення соціальної безпеки на середньострокову перспективу є: підвищення матеріального добробуту громадян на основі реформ оплати праці, забезпечення соціальної захищеності та дотримання соціальних гарантій.

Соціальна безпека забезпечується ефективною трудовою діяльністю всього суспільства, його економікою як важливою передумовою соціальних загроз [1; 4].

Виходячи з цього, найбільш важливим напрямом підвищення економічної безпеки країни є забезпечення її фінансової безпеки. Саме фінансовий стан реального сектора економіки, банківської системи та держави визначає, наскільки успішно будуть вирішені проблеми за іншими напрямками економічної безпеки.

Для забезпечення соціально-економічної безпеки України потрібно вдосконалення відповідних державних механізмів.

Механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації — це система організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання соціально-економічним загрозам [21, с. 34]. Він містить такі елементи:

- об'єктивний і всебічний моніторинг економіки та суспільства з метою виявлення та прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці;
- встановлення гранично допустимих значень соціально-економічних показників, недотримання яких призводить до нестабільності та соціальних конфліктів;

— діяльність держави щодо виявлення та попередження внутрішніх та зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці [2; 3].

Державні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації реалізуються за допомогою державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки, яка повинна бути ідеологією розвитку та має враховувати стратегічні пріоритети та національні інтереси. Тому головна мета державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки полягає у формуванні структури економіки та створенні промислово-фінансових і банківських структур, здатних створювати умови для впровадження капіталу в нові напрями розвитку економіки.

Одним з напрямів забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки є створення системи гнучкого регулювання ринкової економіки. До системи подібного державного регулювання доцільно включити такі основні підсистеми:

- макроекономічне регулювання, що встановлює загальні правила та параметри господарської діяльності для всіх типів організацій;
- індикативне планування, на основі якого здійснюється орієнтація інвестиційних процесів на обрані пріоритети структурної політики, а також інші варіанти налаштування механізму господарської діяльності за допомогою економічних методів для всіх типів організацій;
- більш жорстке планування державних закупівель (перш за все оборонних), а також розробка та впровадження методів управління державним майном [1; 3].

Другий важливий аспект державної стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки — стійкість національної валюти. Проблема стійкості національної валюти набуває найважливішого значення у всій системі ринкових індикаторів.

Державна стратегія забезпечення соціально-економічної безпеки повинна розроблятися та реалізовуватися в рамках проведеної державної політики щодо забезпечення соціально-економічної безпеки, основними пріоритетами якої є досягнення стабільності соціально-економічного становища особистості, соціально-економічної стабільності суспільства, держави, додержання конституційних прав і свобод громадян та законності, усіма суб'єктами соціально-економічних відносин, зокрема, органами державної влади.

З урахуванням зазначених цілей має бути створена та відпрацьована надійна система державного впливу на економіку, що дозволяє здійснювати з найменшими втратами регулювання найважливіших економічних перетворень, а також має бути здатна взяти на себе функції управління та підтримки економіки країни на безпечному рівні. При цьому необхідно чітко визначити межі та критерії або умови державного втручання в економіку, зокрема, межі державного сектора, а також забезпечити розвиток ефективних методів державного регулювання.

Держава має впровадити комплекс заходів, перш за все, щодо забезпечення економічного зростання в якості гарантії соціально-економічної безпеки країни. Ці міри повинні охопити всі сфери економіки. До числа цих заходів повинні входити:

- здійснення активної структурної та соціальної політики;
- активізація державної діяльності в інвестиційній, фінансовій, кредитно-грошовій та зовнішньоекономічній сферах;
- продовження інституційних перетворень [3; 4].

При цьому соціальна політика повинна сприяти зміцненню суспільства на умовах стійкого економічного становища громадян, підвищення їх рівня життя. Значні позитивні зрушення, що спостерігалися у зростанні середньомісячних грошових доходів населення за останні часи, мали місце на тлі суттєвих затримок грошових виплат, посилення диференціації в доходах різних соціально-демографічних груп. Проте процес розподілу суспільства на багатих і бідних продовжується, що виявляється дестабілізуючим фактором, та створює потенційну небезпеку виникнення соціальних конфліктів.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що розвиток державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки України повинні базуватися на вдосконаленні демографічної політики, як однієї з ключових складових соціальної безпеки, а також на вдосконаленні інвестиційної політики як однієї провідних складових економічної безпеки.

Відповідно, ключовим напрямом інвестиційної політики повинно стати формування середовища, що сприяє підвищенню інвестиційної активності, залученню приватних вітчизняних та іноземних інвестицій для реконструкції української економіки. При проведенні ефективної інвестиційної політики слід дотримуватися таких основних принципів:

- послідовна децентралізація інвестиційного процесу;
- підвищення ролі неінфляційних джерел накопичення (внутрішніх джерел накопичення підприємств та економії населення);
- значне розширення практики спільного державного-комерційного фінансування інвестиційних проєктів;
- використання частин централізованих (кредитних) інвестиційних коштів на реалізацію особливо ефективних і швидко окупних інвестиційних проєктів та об'єктів малого бізнесу незалежно від їх галузевої приналежності та форм власності для прискорення структурно-технологічної перебудови виробництва;
- стимулювання залучення іноземних інвестицій [1; 2].

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, у результаті проведення даного дослідження було отримано такі результати.

1. Виділено головні завдання посилення соціальної безпеки на середньострокову перспективу: підвищення

матеріального добробуту громадян на основі реформ оплати праці, забезпечення соціальної захищеності та дотримання соціальних гарантій.

2. Охарактеризовано механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації. Зазначено, що механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації — це система організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання соціально-економічним загрозам. Підкреслено, що механізм забезпечення соціально-економічної безпеки країни в умовах глобалізації повинен містити такі складові: об'єктивний і всебічний моніторинг економіки та суспільства; встановлення гранично допустимих значень соціально-економічних показників; діяльність держави щодо виявлення та попередження внутрішніх та зовнішніх загроз соціально-економічній безпеці.

3. Виокремлено напрями забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки. Підкреслено, що одним з напрямків забезпечення стратегічних інтересів соціально-економічної безпеки є створення системи гнучкого регулювання ринкової економіки. Звернено увагу на те, що розвиток державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки України повинні базуватися на вдосконаленні демографічної політики, як однієї з ключових складових соціальної безпеки, а також на вдосконаленні інвестиційної політики як однієї провідних складових економічної безпеки.

Література:

1. Артеменко В. Індикатори стійкого соціально-економічного розвитку регіонів / В. Артеменко // Регіональна економіка. — 2006. — № 2. — С. 90—97.
2. Воротін В. Є. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / В. Є. Воротін, Я. А. Жаліл; за заг. ред. В. Є. Воротіна. — К.: Вид-во НІСД, 2010. — 288 с.
3. Куценко В. І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку / В. І. Куценко, В. П. Удовиченко. — Чернігів: Видавець Лозовий В. М., 2011. — 656 с.
4. Пасемко Г. П. Державне регулювання економічних відносин в умовах глобалізації: монографія. — Х.: Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2011. — 276 с.

References:

1. Artemenko, V. (2006), "Indicators of the stable social and economic development of regions", *Regional`na ekonomika*, vol. 2, pp.90—97.
2. Vorotin, V. Ye. (2010), *Derzhavne upravlinnya rehional`nym rozvytkom Ukrayiny* [State regulation by regional development of Ukraine], NISD, Kyiv, Ukraine.
3. Kucenko, V. I. (2011), *Social`na bezpeka v konteksti stalogo rozvy`tku* [Social security in the context of sustainable development], *Vy`davec` Lozovy`j*, Chernigiv, Ukraine.
4. Pasemko, G. P. (2011), *Derzhavne reguluvannya ekonomichny`x vidnosy`n v umovax globalizaciyi* [State regulation of the economic relations in globalization conditions], *Vy`d-vo HarPI NADU "Magistr"*, Kharkiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2018 р.